

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В ЧАСТИНІ ОПЕРАЦІЙ З ОБЛІГАЦІЯМИ

Випуск та розміщення корпоративних облігацій – один із способів корпоративного фінансування власного бізнесу. Саме тому незважаючи на те, що в Україні відбувається скорочення емісійної діяльності на ринку корпоративних облігацій (рис. 1), підприємство– емітент зацікавлений в оперативному отриманні інформації за обсягами випуску даного виду цінного паперу.

Вирішальну роль в розв'язку поставленого завдання відіграє облікова політика. Від правильності визначення її елементів залежатиме можливість доведення інвесторам привабливості придбання облігацій підприємства, не розкриваючи при цьому порядку формування фінансового результату.

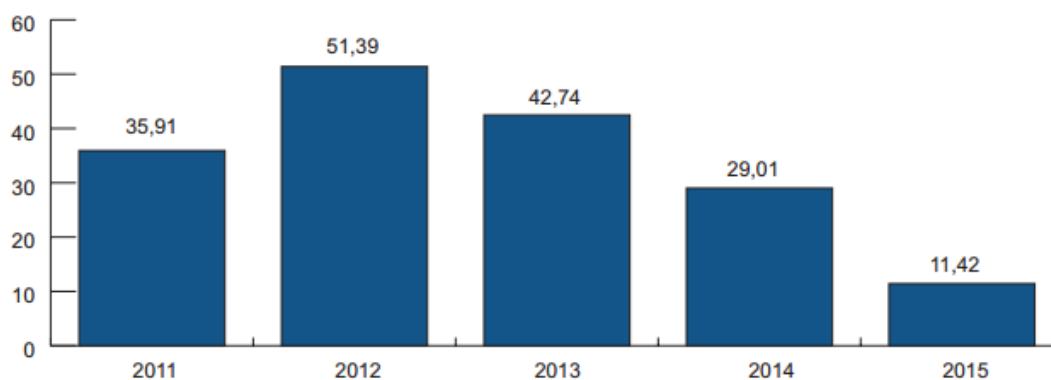

Рис.1. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств у 2011 – 2015 роках, млрд грн¹

Проблемність розробки розпорядчого документу про облікову політику (наказу, положення) за операціями з облігаціями пов'язана з їх складною природою як цінних паперів. Адже, з однієї сторони облігації виступають як спосіб оформлення дебіторсько– кредиторської заборгованості, а з іншої – як фінансові інвестиції.

Розробляючи положення облікової політики за операціями з облігаціями слід враховувати різні інтереси користувачів фінансової звітності, зокрема:

- щодо придбання, продажу та володіння облігаціями;
- оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання з випущеними цінними паперами;
- визначення суми відсотків за облігаціями.

Аналіз спеціалізованої економічної літератури засвідчив, що автори пропонують висвітлювати в розпорядчому документі про облікову політику щодо цінних паперів різні питання, однак, у вирішенні даного питання відсутня.

¹ Річний звіт НКЦПФР за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nssmc.gov.ua/user_files/content/58/1473066406.pdf

Доволі часто дублюються положення з інших документів підприємства, зокрема установчих. Так, способи збільшення або зменшення позикового капіталу, хоч і пов'язані з бухгалтерським обліком, але не повинні бути вказані в наказі про облікову політику, оскільки вони зазначені у статуті.

Підприємство може здійснювати придбання не одних не тільки облігацій, але й інших цінних паперів. За такої ситуації може виникнути питання щодо розподілу витрат між типами цінних паперів, яке можна здійснювати пропорційно їх номінальної або курсової вартості цінних паперів. Детальна методика такого розподілу повинна бути прописана в розпорядчому документі про облікову політику для тих підприємств, які здійснюють операції з придбання цінних паперів.

Якщо підприємство здійснює випуск облігацій, то слід врегулювати питання за якою вартістю обліковувати їх бланки цінних паперів. Враховуючи відсутність вирішення даного питання на законодавчому рівні, слід детально описати порядок оцінки сертифікатів облігацій на позабалансових рахунках.

Невирішеним є питання щодо облікового відображення операцій з випущеними короткостроковими облігаціями. Аналіз наукових джерел показав, що автори пропонують для цього різні рахунки та субрахунки, що свідчить про те, що дане питання є одним з елементів облікової політики.

Отже, в розпорядчому документі про облікову політику слід вказати такі питання щодо операцій з облігаціями:

1) у емітента облігацій:

– порядок відображення в обліку витрат, які виникають при здійсненні операцій з облігаціями;

– порядок оцінки бланків сертифікатів;

– перелік робочих рахунків з обліку випущених короткострокових облігацій;

– перелік і строки подання внутрішніх звітів щодо випущених облігацій;

2) у інвестора:

– методи розподілу витрат між різними видами цінних паперів (зокрема і облігацій), придбаних однією партією;

– побудова аналітичних рахунків з обліку придбаних облігацій (в складі фінансових інвестицій);

– перелік і строки подання внутрішніх звітів щодо придбаних облігацій.

Врахування наведених елементів облікової політики в розпорядчому документі емітента та інвестора цінних паперів, дозволить врегулювати ряд проблемних питань щодо обліку облігацій. Тим самим створюється необхідне інформаційне забезпечення управління операціями з цінними паперами, що, в свою чергу, забезпечує успішну діяльність суб'єктів господарювання на фондовому ринку.